

Ազգ

Azgh
armenian daily

Հայաստանի
ՄԱՐՏ
ՊԵՏԱԿԱՆ

Ամենայն հայոց կաթողիկոսը մեկնեց Ռումինիա

ԷՏՄԻՍՏԻՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Սեպտեմբերի 18-ին Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Ռումին Օրթոդոքս եկեղեցու ժեռեցի Սրբություն Թեոկլիստոս Պատրիարքի հրավերով մեկնել է Ռումինիա:

Ինչպես հայտնեցին Մայր աթոռի տեղեկագրության համակարգից, Պատրիարքը, Պատրիարքի օգնական Վեհափառ հայրապետը հանդիպում կունենան Ռումինիայի նախագահ Է. միլ Կոստանիստնուլուի հետ, կայացելու ռումինական վանքեր: Հայոց Հայրապետը կայցելի նաև ազգային առաջնորդարան:

Վեհափառ հայրապետը ուղեկցում են Մայր աթոռ Ար. Էջմիածնի միջնակարգական հարաբերությունների բաժնի Պատրիարքարան Եզնիկ Եղս. Պետրոսյանը, Կոստայի թեմի առաջնորդ Առաքել Եղս. Բարսեղյանը, Գեղարևունյաց թեմի առաջնորդական տեղադատ Սիմոն Վրդ. Աղամյանը, Գերագույն Հոգևոր խորհրդի անդամ Վլադիմիր Բարխուդարյանը, Մարկոս արքեպիսկոպոս Գաբրիել սրկ. Նանյանը:

ՍԵՏՈՒՆԱԿԵՐ

Մարտի 22-ի գործի դատավարությունն սկսված է

Մամվել Բաբայանի կարծիքով՝ դատն անօրեն է

Դատական նիստը նախազգուհողին բացարկ հայտնելու պահանջը մերժվեց

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՐԿԻՎ

Սեպտեմբերի 18

ԼՂՀ գերագույն դատարանի դատական նիստերի նորոգ դահլիճում երեկ վերջապես սկսվեց «դարի դատավարությունը»: Դատարանը, ինչպես և հայտարարվել էր կանխապես, դռնբաց էր թե լրագրողների և թե՛ բախազգուհու անձանց համար:

Նիստը նախազգուհող Սուրեն Ալեքսանյանը լրագրողներից Պատրիարքի դահլիճից հանել տեսախցիկները՝ բավարարվելով առկա կադրերով, իսկ ծայրագիծները թույլատրեց օգտագործել միայն իր թույլտվությամբ:

Ներկայացնելով մեղադրական եզրակացությունը, Ս. Ալեքսանյանը տեղեկացրեց, որ մեղադրյալ Մասուն Աղաջանյանի նուրբաբեռնի հոգեբուժարանում գտնվելու կադրերով, վերջինիս մասով և գործը կասեցվել է, ուստի դատական նիստին ներկա ամբաստանյալները 15 հոգի են, որոնցից 5-ը մարտի 22-ի ահաբեկչությունն իրականացրելու, մեկը կազմակերպելու, երեքը՝ Պատրիարքին ու իմանալ-չհայտնելու, և 7-ը մեծամասնակ զենք հափուցակելու ամբաստանյալներ:

Երբ դատավորն անցավ ամբաստանյալների անկեցային սվայների սուղմանը, ահաբեկչությունը կազմակերպելու մեջ մեղադրվող Մամվել Բաբայանը հայտարարեց, որ չի Պատրիարքին իր հարցերին, և անհրաժեշտ էր, որ իր խոսքերով, դատն անօրեն է:

ՏԵՄ 18

Մամվել Բաբայանը ճադերի ետևում

ՍԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐ

Թուրք դեսպանը Հայաստանին հրավիրում է հաագայի դատարան

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Կոնգրեսում կայացած ունկնդրումների ժամանակ ԱՄՆ-ում Թուրքիայի նախկին դեսպան Գուլնուզ Ալյան Հայաստանին կոչ է արել դիմել Հաագայի միջազգային դատարան Պարզելու, թե արդյո՞ 1915 թ. եղած իրադարձությունները կարելի է որակել որպես ցեղասպանություն: Միանգամից առաջ ընկնելով և սահմանելով դատարանի դերը, նա մեղադրել է Հայաստանին և հայտարարել, թե վերջինս ոչ մի իրավական փաստ չունի և հետևաբար չի դիմի Հաագայի դատարան: Ալյան ստատեց, որ նաև ԱՄՆ-ին նշելով, թե Հայոց ցեղասպանության ծանաչման դեմում, մեքերում են «առաջին գոհը կլինի Կիոտոյը»: ԱՄՆ-ի համար, ըստ նրա, դա կհեռանալի անաչառ խաղաղարար միջնորդի դերի կորուստ Թուրքիայի հասարակության աչքում: Մի քար քար ստատեց լինելու թվում Ալյան շեղվել է նաև, թե Ինքնիշխան օգտակար հենակայանը, որ կիրառվում է Հյուսիսային Իրաքում օգտակար էլ համար, այլևս չի կարող օգտագործվել ամերիկյան օդուժի կողմից: Հանրապետական կոնգրեսական Քրիս Սմիթը նախկին դեսպանին ի Պատրիարքին հայտարարել է, թե դրանք միայն ստատեցիներ են և դրանցից ոչ մի օգուտ չկա:

ՀԱՄԱՌՈՑ

Ադրբեջանը ի վերջո կդառնա՞ Եվրամիության անդամ

ԲՍՔՈՒ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. ANS գործակալության տեղեկացմամբ սեպտեմբերի 29-ին Ստրասբուրգում տեղի կունենան ԵԱՀԿ Եվրոպայում ժողովրդավարության կայունության խմբի նիստ, «որի ժամանակ կրկին կհնարավոր լինի Ադրբեջանի ԵԱՀԿ-ին վերջնական անդամակցության հարցը: Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի Արսալին հարաբերությունների բաժնի ղեկավար Նովրուզ Մամեդովը հայտարարել է, որ ակնկալվում է Ադրբեջանի անդամակցության հաստատումը: Միևնույն ժամանակ նա նշել է, որ Բախուս չի կատարել ԵԱՀԿ-ի Պատրիարքները հարգանքները, նախկին Պատրիարքի և ԵԱՀԿ նախարարներ Ռահիմ Դադիբեյի և Իսկանդեր Համիդովի և Թալիբ-Մուղայան ինքնառիշտ ղեկավար Ալիբաբա Մամեդովին ազատ արձակելու մասին: Մամեդովի խոսքերով այդ անձինք հարգանքները չեն: «Եթե ուստի դատարանը ուսումնասիրեն նրանց գործը, կսեսեն, որ դրանք հաղթական բանակարներ չեն կարող համարվել», նշել է նա: Գործակալությունը իր հերթին կարծի է հայտնում, թե հարգանքները խնդիրը կարող է խոչընդոտել Ադրբեջանի վերջնական անդամակցությանը ԵԱՀԿ-ին:

Ալիևը բուժվում է և նախագահ կննա մինչև 2008 թվականը

ԲՍՔՈՒ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Ադրբեջանի արագորոնախարար Վիլայաթ Գուլիբեյ հաստատել է այն տեղեկությունները, թե նախագահ Հեյդար Ալիևը բուժվում է Բիլվեյնի բուժօժանայինում: Ադրբեջանցի նախարարը, սակայն հրաժարվել է մանրամասնել, թե երբ է Ալիևը վերադառնալու հայրենի և հասկալիս ինչ հիվանդությամբ կամ հիվանդություններով է առադու: Ուշագրավ է, որ Հեյդար Ալիևի առողջության վաստարացմանը զուգընթաց Ադրբեջանում ուժգնանում է նա անձի Պատրիարքի և Կոնգրեսի միջև: Իսխող «Ենի Ազերբայջան» կուսակցության ղեկավարներից Ալի Միմեդովը «Չերկալո թերթին» սված հարցազրույցում հայտարարել է, թե Ադրբեջանը, ոչ ավել ոչ Պատրիարք, մինչև 2008 թ.-ը ունի նախագահ, և անհրաժեշտ է իր սահմանադրական իրավունքից և իր թեկնածությունն առաջադրելու է նաև 2003 թ.-ին:

Բելգրադում սկսվեց «Բլինթոն և մյուսներ» դատը

ԲԵՂԳՐԱԴ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Սեպտեմբերի 18-ին Հարավսլավիայի մայրաքաղաք Բելգրադում սկսվել է «Հարավսլավիան ընդդեմ ՆԱՏՕ-ի» դատավարությունը: Համաձայն Բելգրադի իշխանությունների հաղորդման, մեղադրյալների թվում են ԱՄՆ նախագահ Բլինթոնը, Գերմանիայի կանցլեր Շրոդերը, Սեօ Բիտանիայի վարչապետ Բլեբը: Նրանց մեղադրվում են ռազմական հանցագործություններ՝ ընդդեմ Հարավսլավիայի, անցած արի ՆԱՏՕ-ի իրականացրած ռազմարժակի ընթացում: Փորձագետները գտնում են, որ դատավարության կազմակերպումը Պայմանագրով է Հարավսլավիայում կայանալի նախագահական ընտրություններով:

Կոնգրեսի հանձնաժողովի 4 անդամ կողմ է հայոց ցեղասպանության ճանաչմանը, 4-ը՝ դեմ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍԱՐՔ. Օրերս ԱՄՆ Կոնգրեսում ընթացող ԼՂՀ ներկայացուցիչների միջազգային հարաբերությունների հանձնաժողովի չորս անդամներ Պատրիարքին են 1915 թվականին Օսմանյան Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման մասին բանաձևեր: Դրանք են կոնգրեսականներ Քրիստոֆեր Սմիթը, Սիմոն Մաֆինի, Բրեդ Շերմանը և Վիլյամ Դելաիուդը: Նույն հանձնաժողովի մյուս չորս կոնգրեսականները Դեն Բարսոնը, Թոմաս Տանկերդը, Էնի Ֆալեմոսկանը և Գերգորի Միսը դեմ են արտահայտվել բանաձևի ընդունմանը: Միջազգային հարաբերությունների հանձնաժողովի մնացած վեց անդամները սվալ հարցի անչեղությունը դեռևս վերջնականապես չեն կողմնորոշվել, հաղորդում է «Թրիբուն»-ը:

Հայ ժողովրդի ցեղասպանության ճանաչման մասին բանաձևի շուրջ փեարկությունը կկայանա այս չորս անդամների կողմից բանաձևի ընդունվելու դեմում ԱՄՆ Պետքարասանների աշխատակիցները կուսումնասիրեն 1915 թվականին Օսմանյան Թուրքիայում կատարված հայոց ցեղասպանության Պատրիարքին: Իսկ իրականում, ինչպես կարծում են դիտողները, դա կհեռանալի ԱՄՆ Կոնգրեսի կողմից Հայոց ցեղասպանության փաստացի ճանաչում: Հիշեցնենք, որ Թուրքիայի իշխանություններն ամենաբարձր մակարդակով բազմիցս արտահայտել են

Կոնգրեսի այդ նախաձեռնության դեմ, համարելով, որ դա զգալիորեն կվաստարացնի հայ-թուրքական հարաբերությունները: Այդուհանդերձ, Կոնգրեսականների կարծիքով, Պատրիարքին չի հաջողվել ճշտում գործարել ԱՄՆ օրենսդիր մարմնի վրա, և բանաձևեր, ամենայն հավանականությամբ, կընդունվի: Նույն կարծիքն է նաև հայկական կողմը: Ինչպես նշել է Հայաստանի արագորոնախարար Վարդան Օսկանյանը, Կոնգրեսի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ձեռնարկում իսկ միանգամայն ֆոզարկված է, ինչը բոլոր հնարավորություններն ստեղծում է Կոնգրեսի կողմից այդ բանաձևի ընդունման համար:

ԴՐՎԱՆԱԳՐՈՒՄ

Արաբական Միացյալ Էմիրություններում կբացվի Հայաստանի դեսպանություն

Վարդան Օսկանյանը Նյու Յորքից կմեկնի Դուբայ, սպա՝ Մոսկվա

Հայաստանի արագորոնախարար Վարդան Օսկանյանը սեպտեմբերի 22-25-ին Արաբական Միացյալ Էմիրություններ (ԱՄԷ) նախատեսվող իր Պատրիարքի աշխատակազմի ղեկավար ընթացում կմասնակցի Հայաստանի դեսպանության բացմանը ԱՄԷ-ում: Այդ մասին հաղորդեց ՀՀ ԱԳՆ մամուլի ֆարսուղար Արա Պառլյանը: Վերջինիս խոսքերով, դա կլինի Հայաստանի առաջին դեսպանությունը Պատրիարքի օնցի երկրներում: Իր այցելության ընթացում ՀՀ արագորոնախարարը Դուբայում մի քանի հանդիպումներ կանցկացնի,

որոնց ընթացում կհնարավորվի Հայաստանի և ԱՄԷ-ի երկկողմ ճեռատակա համագործակցության հեռանկարները, ինչպես նաև ընդհանուր առմամբ սարածաբանի խնդիրներին առնչվող հարցեր: Վարդան Օսկանյանը Դուբայ կմեկնի Նյու Յորքից, որտեղ նա կմասնակցի ԱՄԷ-ի գլխավոր վեհաժողովի ամենամյա աշխատանքին: Այստեղ Հայաստանի նախարարը հանդես կգա սարածաբանային անվանագրության, սարածաբանի արագորոնախարարի անվանական համագործակցության ընդլայնման,

ինչպես նաև սարածաբանային հավանաբանությունների խաղաղ կարգավորման խնդիրն առնչվող հարցերին նվիրված զեկույցով: Այնուհետև Դուբայից Օսկանյանը կմեկնի Մոսկվա, որտեղ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ միասին մի քանի հանդիպումներ կանցկացնի ՌԴ ղեկավարության հետ: Մոսկվայից ՀՀ արագորոնախարարը կվերադառնա սեպտեմբերի 27-ին, որտեղից նախարարանսվի ՆԱՏՕ-ի գլխավոր ֆարսուղար Ջորջ Ռոբերտսոնի երեսան կատարելի այցելությանը: ՍՆՊՔ

Մարտի 22-ի գործի դատավարությունն սկսված է

Ավագը ել 1
Վերջինիս կարծիքը դատավարությունում, փաստաբան ժողովի ճանաչմանը, արձագանքները ոչ բոլոր անբասանյալները, բեռն արդեն ակնհայտ էր դարձել նրանց բնական միասնական դատա-

գահողի հարցերին չդատասխանելու քողովի ժեսին, սակայն, արձագանքները ոչ բոլոր անբասանյալները, բեռն արդեն ակնհայտ էր դարձել նրանց բնական միասնական դատա-

բան ժ. Շախարյանը հանդես եկավ այդ մեծամասն առարկությամբ:

Անտղասելի էր այդ առթիվ Ա. Բաբայանի հայտարարությունը: Նա հայտնեց, որ դեռևս 1996 թ. ԼՂՀ անվճարագրության խորհրդի նիստում ինքը դեմ էր Բաբայանի Անտղասելի Անտղասելի գերագույն դատարանի անդամ ընդունելուն դատաճառաբանելով նրա արժեքը, եւ այս կադակցությամբ ինքը լուրջ մտադրություններ ունի, որ Ա. Անտղասելի կարող է վրեժխնդիր լինել հիմա դա համար: Ա. Բաբայանի այս հայտարարությունը դատաճառաբանեցին թե անբասանյալները եւ թե գործով մյուս փաստաբանները, ու առաջարկեցին նիստը նախազգահողին ինքնաբազարկ աշ: Ինքը Ա. Անտղասելի, անհիմն համարեց դա նիստի մասնակիցներին իրազեկելով, որ վերջին արդյունքին անենաճանր Բաբայանի գործը Ա. Բաբայանի երախավորությամբ իրեն են հանձնարարվել: Ինչ մնում է ինքնաբազարկին, արդա-

տության կարգով Սյունիքի զինվարական սեղանի ստի: Փաստաբանն այս անգամ իր ճեպակները հիմնավորեց այն հանգամանքով, որ ԼՂՀ զինաբանության մասին 1996 թ. կանոնադրությունը (որով նախատեսվում է, որ զինաթիվ կամ ավելի բարձր կոչում ունեցող, կամ այնպիսի դատաբան, որը նման կոչում էր դատաճառաբան, գործը ենթակա է ԼՂՀ զինազորային դատարանին) կորցրել է իր ուժը ԼՂՀ-ում զինաբանության լուծարման կադակցությամբ: Բանի որ, ըստ ժ. Շախարյանի, ներկայումս ԼՂՀ-ում կատարվող զինվորական հանցագործությունները մնում է Սյունիքի զինվարական, ապա ՊՆ կադրերի բաժնի սրամարտության սակ զսնվող Ա. Բաբայանի գործը

ես միտի մնի հիշյալ այսանը: Պատասխան այս հարցով դիմեց անենակալներին օրյեկցիվության ակնկալումով, կասկած հայտնելով նիստը նախազգահող Ա. Անտղասելի անաչառությանը, որի համար էլ արժանացավ նախազգահողի դիտողությանը: Պատասխան նիստի գործընթացին «անհարկ միջամտելու եւ աշխատանքները խոչընդոտելու» համար ժ. Շախարյանն այդուհետեւ արժանացավ դատավորի խիստ նկատողությանը ընդհուպ նախ քան 293-րդ հոդվածով նախատեսված ծայրահեղ միջոցների կիրառման տրամադրվելով: Ասանվել Բաբայանի նիստը նախա-

դանության սակցիկան: Պատասխան մեղադրող ԼՂՀ գլխավոր դատախազ Մավրիկ Դուկասյանը, դատավորի առաջարկությամբ, եզրակացություն սկսեց ընդդատության մասին միջնորդության կադակցությամբ առաջարկելով մեղադրել: Նախազգահողն այս հարցը բողբ բաց: Լայն վիճարանության առիթ ստեղծվեց դատական նիստի կազմի նկատմամբ բացարկներ լսելու ժամանակ: Խորհրդակցական սենյակում մեղադրվողը հետ դատավորը որոշեց մեղել դրան, զսնվելով, որ չկան կոնկրետ հանգամանքներ: Մեծումը, սակայն, նոր վիճարանության սեղիվ սկսեց ընդմիջումից հետո, երբ փաստա-

դա անհամարանական է, Բանի որ մարտի 22-ի գործի դատավարությունը վարելու հանձնարարությունը ինքը ստացել ու ստանձնել է ԼՂՀ ԳԳ սնօրինական նիստում:

Իր վերաբերմունքն արտահայտելով նիստը նախազգահողին բացարկ աչում, ղեկավար մեղադրող Մավրիկ Դուկասյանը սեղեկացրեց, որ ինքն անձամբ մեղա է եղել անվճարագրության խորհրդի վերոհիշյալ նիստին եւ կարող է վկայել, որ Ասանվել Բաբայանն այդ նիստի ժամանակ դեմ է եղել ոչ թե Սուրեն Անտղասելի ու ես երկու թեկնածուների անձեռն, այլ ընդունված արժեքին ցեղզին ընդհանրապես: Այս առումով նա դարձյալ անհիմն համարեց Ա. Բաբայանի փաստերը:

Այդուհանդերձ, նիստը նախազգահող Ա. Անտղասելի որոշեց իրեն բացարկ աչում հարցը դնել անենակալների մեղադրմանը:

Անենակալներ Ա. Ասրյանն ու Լ. Ասրյանը խորհրդակցական սենյակում խորհրդակցելուց հետո դատարանի դիտողությունը հրապարակեցին իրենց ընդունված որոշումը, որով մեղավում էր անբասանյալ Ասանվել Բաբայանի հրապարակայնորեն արված փաստարկը Ա. Անտղասելին բացարկ աչում մասին:

ԼՂՀ զինազորային դատարանի իբրեւ առաջին այսանի դատական նիստը ընդմիջվեց մինչեւ հաջորդ օրվա առավոտյան ժամը 10-ը:

Մոլանալիքներ դատավորին

Սեպտեմբերի 14-ին Գրայր Թովմասյանին դատաճառաբանական թեկնածու զրանցելու մասին Արարատի մարզային ընտրական հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչած Արարատի առաջին այսանի դատավոր էլեմա հայաբայանի նկատմամբ ոսնձոգություն է կատարվել: Այն դատարան, երբ դատավորը վճիռը կարդալուց հետո գնում էր իր գրասենյակը, Գրայր Թով-

մասյանը եւ վերջինիս դատաճառաբաններ Վարդան Պողոսյանն ու Լուրայր Փանոսյանը ներխուժել են դատավորի ընդունարան եւ, ինչպես սեղեկացնում են ակնասեսները, փարսողարուհու «արգելադրանքներ» հարթաբարեկուց հետ փորձել են մտնել նրա մոտ: Վրա հասած մարդիկ կասեցրել են եղյակի «հարթաբարավոր», սակայն փաստաբան Վ. Պողո-

սյանը հասցրել է տրամալ դատավորին: «Դու կարդացիր Իմ դատավճիռը, արժանի դատաճի կատանա»: Դիտեցնեմ, որ Գ. Թովմասյանին դատաճառաբան զրանցելու մասին Արարատի մարզային ընտրական հանձնաժողովի որոշումը նույն դատարանում զանգատարկել էր թիվ 29 ընտրատարածի նրա մրցակից Սիհրան Մովսիսյանը:

Քուժիմնարկների արհմիությունները հաստատեցին գործադուլ անելու որոշումը

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի բժշկական հաստատությունների արհմիությունները կազմակերպությունները սեպտեմբերի 18-ին կոլեկցիվ գործողությունների կողողնացման խորհրդի նիստում հաստատեցին սեպտեմբերի 20-ին գործադուլ անելու իրենց որոշումը: Պատճառը բուժաշխատողներին աշխատավարձի չվճարումն է, որի դատարանի ժամկետները կազմում են 10 ամսից մինչեւ մեկ արի:

Նիստին մասնակցում էին երեւանի ղոլիկլինիկաների եւ առանձին ստացիոնարների արհմիությունների նախագահները: Ինչպես «Նոյան տաղանի» բղբակցի հետ զույցում հայտարարեց խորհրդի նախագահ, առողջապահության աշխատողների արհմիությունների նախագահի սեղակալ Գայանե Արմաղանյան, «գործադուլը ինքնադատալ չէ, եւ բժիկները օգնություն ցույց կսան Եսաղ դեղերում, դարձադեղ իրադրությունը հասել է ճգնաժամային աշխձանի»: Նա հիտեցրեց, որ ս.թ. հունիսի 18-ին Գայանեի նախագահ Որբեր Քոչարյանին ուղղված բաց նամակից հետո բուժիմնարկների աշխատողներին վճարեցին աշխատավարձի մեկամսյա դատարան եւ խոստացան, որ մնացած դատարան կվճարվի կազմված գրաֆիկին համադատաստան: «Սակայն անցել է արդեն չորս ամիս, բայց այլեւս ոչ ոք աշխատավարձ չի ստացել», ասաց իկին Արմաղանյան: Նա նաեւ հայտնեց, որ գործադուլը դատաճառաբանելու իրենց որոշումն մասին հայտարարել են գործ-

նականրեն բոլոր բուժիմնարկները, ներառյալ անբուժանոր-ղոլիկլինիկական ծառայությունները, Խաղախին հիվանդանոցները, դիտատները, հանրաթեւական բժշկական կենտրոնները, որոնց մեծ մասը տրամադրել են գրալոր հաստատում:

Տվյալ որոշումն ընդունվել է չնայած նրան, որ նույն օրը մայրաքաղաքի անբուժանոր-ղոլիկլինիկական հաստատությունների համար ֆինանսավորում է բացվել: Մարվելու է մեկ ամսվա դատարան: Տվյալ սեղեկությունը հաստատեց Առողջապահական գործակալության ղեկ Արա Տեր-Գրիգորյանը: Այնուհետեւ կմարվի մեկամսյա դատարան երեւանից դուրս մարզերի անբուժանոր-ղոլիկլինիկական ծառայություններին, իսկ սեպտեմբերի վերջին ստացիոնարներին: Վերջինների առնչությամբ Արա Տեր-Գրիգորյանը նեց, որ ստացիոնարներին բաց բողբված միջոցների հաւվին մարվում է ոչ թե աշխատավարձի դատարան, այլ կեկսրաւերի հաւվին ձեւալուով կեւանուները չեն բավարարում: Կացությունից էլ Առողջապահական գործակալության ղեկը տեսնում է նրանում, որ բուժիմնարկների բաժնեները (իսկ դրանք բոլորը, բացի սեղեկականաւորիվածներից, 100%-ով ղեկական բաժնեիրական ընկերություններ են) որոշում ընդունեն իրենց դատարանով բժշկական ձեւալուությունների արտադրական հզորությունների օրիմաւացման մասին:

Եղիսկոտոսական ձեռնադրություն

Կիրակի օրը, սեպտեմբերի 17-ին, Մայր արքա Սուրբ Էջմիածնում սեղի ունեցավ Փառեն ծայրագույն վարդապետ Ավետիսյանի եղիսկոտոսական ձեռնադրությունը: Գընբացս սուրբ եւ անմահ դատարանի, որը մասնուցեց եւ խաչվեցրեց սոնի առիվ Բարդուղի Ամենայն հայոց հայրապետ Գարեգին Բ կարողիկոսը,

Փառեն վարդապետը ձեռնադրվեց եւ օծվեց Վեհափառ հայրապետի ձեռնադր, խարսակիլակ ունենալով Շահե արք. Ամենայնի, իսկ առընթերակներ՝ Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեդուհ Եղս. Զուլչյանին եւ Մայր արքայի միջկեղեղեղական հարբերությունների բաժնի դատաստանաւ եղեկի Եղս. Պեւոսյանին:

Բենգալականների 90%-ը սեղադրված է Բաղաբախնական նորմերի խախտումով

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԼՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ներկայումս ԳԳ Բաղաբախնական ղեկական սեղություն կողմից երեւանում հաւվալված են բենգալական 108 սացիոնար Ե 486 ժամանակավոր կենտր: Ըստ որում, Բաղաբախնական արքեր նորմերի խախտումով են սեղադրված դրանց օրը 90%-ը: Այս մասին հայտնեց ԳԳ Բաղաբախնական ղեկական սեղության երեւանի արածային ստորաբաժանման ղեկ Վարդապետ Խոջաարյանը:

Ըստ նրա, մայրաքաղաքում բենգալական կենտր սեղադրման գործում անենասարածված խախտումներ են հողազավթումները, փողոցներից, երկաթգծերից եւ բնակելի սեղերից կեկի սեղալայման քուլյատելի հեւալուությունը չդատաճառաբանել:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԻՑ
 Գրաստանը: Երեւանի Թ թաղ
 Գլխավոր եւ Խոջաարյանի
 «Ազգ» թերթի կենտրոնը խորհուրդ
 Երեւան 375010, Գրաստանը: Երեւան 47
 Գրախ 562863, AT&T (3742) 151065,
 e-mail: azg2@armco.com

Գլխավոր խմբագիր
 ՅԱՎՈՒ ՄԵՏԻՍԵՆԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
 ՊԱՐՈՅԻ ՅԱՎՈՒՄԵՆԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
 ԳՐԱՅԻ ՉՈՐԵՆԱՆ / հեռ. 529353

Գլխավոր խմբագիր
 ծառայութիւն / 562941

Apple Macintosh
 համակարգչային օրնաւորը
 «Ազգ» թերթի

Յղուընդ «Ազգին» դատարանի է
 Նիւթերը չեն գրախոսում ու չեն վերադարձում

«ԱԶԳ» DAILY NEWSPAPER
 Editor-in-chief
 H. AVEDIKIAN / phone: 521635
 47 Hanyapetoulian st.,
 Yerevan, Armenia, 375010

Պրն հաշարյան, միջոցներ չձեռնարկելու դեպքում ստեղծված իրավիճակն իր բացասական ազդեցությունը կունենա բնակչության տարեկան աղահավաքության վրա: Ինչ է արվում ազգաբնակչության կենսամակարդակի վասթարացումը կանխելու համար:

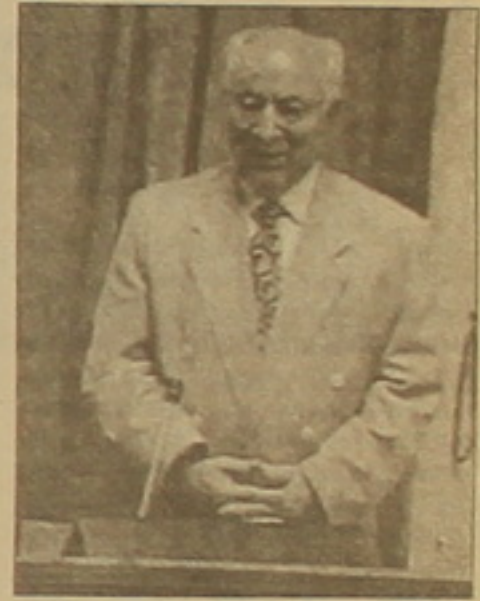
Գանի ժամկետները կանցնեն: 2000 թ. չկատարված աշխատանքները դեռ է փոխհատուցվի 2001 թ. զարմանալի ցանկերով: Անհրաժեշտ կլինի ներկրել 10 հազար ս զարու, 2 հազար ս գործնի սերմացու (անհրաժեշտ է 3,5 մլն ԱՄՆ դոլար): Բավարար բերմասվություն աղահավաքելու համար տարաաղի է դառնում ցրահերկը: Գարմանացանի ել ցրահերկի համար տար-

հազ. ԱՄՆ դոլար): Նախալեռնային ել լեռնային գոտիներում կարևոր է ղախանջարկի բավարարման նդասակով զարմանն անհրաժեշտ կլինի ներկրել մինչե 2000 ս հողանդական սնկանյութ: Անհրաժեշտ է 2001 թ. զարմանը ներկրել 30 հազ. տոննա ազոտական տարարանյութ (3-3,5 մլն ԱՄՆ դոլար արժեքով) ել մինչե 0,5 մլն դոլարի բույսերի տա-

ման ջուր մասակարարելու համար լրացուցիչ տախանջվում է 27 մլն կվս. ժամ էլեկտրաէներգիա) 2000 թ. մոտ 1 մլն դոլար: Աղեթի հեծանմների մեղմացման նդասակով անհրաժեշտ է 23 մլն ԱՄՆ դոլար, չհազված տարեկան օգնությունը: Հասկացվող միջոցները նդասակային օգտագործելու համար ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով, որի աշխատանք-

Տարեդարձ ակադեմիայում

ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահ, ակադեմիկոս Զարգի Մարգարյանը յոթանասուներորդ տարեկան դարձավ: Գիտնականին այդ աթիվ ընդհանրելու նդասակով ԳԱԱ էր այցելել Աժ նախագահ Արմեն Սախաչյանը: Ողբույնի խոսում նա նեց, թե սոցիալական ներկա ծանր տայնաներում, երբ որեւէ կերպ չի տաշտախում ու աղահավաքում գիտնականի արդյունավետ գործունեությունը, ԳԱԱ-ի նախագահի ընդհանր գիտական այդ օջախը բարունակում է տախդանել Հայաստանի գիտական տոնեցիալը: Աժ խոսակը հավաստիացրեց, որ օրենսդիրն անեն կերպ փորձելու է նդասել այդ ներուժի բացահայտմանն ու նդասակային օգտագործմանը: Նկատի էր առնվում այն, որ ներկայումս տաշտախեցի

մեծ օրակարգում է գտնվում գիտության օրենսդրական հարցը, որը կարելի է ողորտում առկա բազմաթիվ սոցիալական խնդիրների լուծման ել գիտնականների ընդհանուր տաշտախվածությունն աղահավաքելու տեսակետից: Ի տախախան ոյր Մարգարյանը հայցնեց, որ հյուրի այցը իր համար անակնկալ էր, որը սակայն անտայնան կանդրադառնա Աժ-Գիտությունների ակադեմիա փոխարարությունների սեծաջմանը, իսկ դա իր հերթին կնդասի իր ըյալ օրենսդրական համակողմանի նեծարումներին ել ընդունմանը: Անդրադարձ եղավ նաե ոլորտին ել մասնավորապես. ակադեմիայի ֆինանսավորման խնդիրներին: Պրն Սախաչյանի համոզմամբ՝ դա տեթ է արվի ինչդես բյուջեային, այնտես էլ արարյուբեծային ուղիներով: «Դրանի բազմաթիվ են. գիտական կոնդրեծների կազմակերտումը, արբեր գյուների վերհանումն ու արարածումը, բոլոր հնարավոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը»: Հնայած գարմանալի է, թե ինչու մինչ այժմ չի են օգտագործվում այս բոլոր հնարավորությունները, այստեսանդեր կարելի է նկատել, որ Աժ խոսակը փորձում էր գոնե մեծեծնալ հարցին, ինչը բացարկում է նրա՝ «այդ բնագավառի մարդ» լինելու հանգամանով: Որտես հավելում ենեմ միայն, որ Զարգի Մարգարյանի տարեդարձը հանընկերում է ակադեմիկոս Վիկտոր Համարձումյանի ծննդյան օրկան: Գ. Ա.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Սովը հայաստանին չի ստյառնում

Հանրադեծության գյուղատեստության հասկածը հայտնվել է ծանր վիճակում: Միայն բուսարբուծությունում առաջացած ուղղակի կորուստները կազմում են ավելի քան 40 մլն ԱՄՆ դոլար: Բանի որ Հայաստանի ներին գյուղատեստական արարողանը կազմում է ազգային սդառման մոտ 60-65 տոկոսը, մենկ կառնչվեն տարեկան լուրջ տակասի: Աղեթի հեծանմների մեղմացման միջոցառումների համար անհրաժեշտ ֆինանսական ել աղահանային աջակցություն ստանալու նդասակով ՀՀ գյուղատեստության նախարարությունը դիմել է ՄԱԿ-ի Պարենի ել գյուղատեստության կազմակերտությանը (EAO) ել այլ միջազգային կազմակերտությունների, Համաեխարհային բանկին: Առաջնահերթ խնդիր է դարձել հացահատիկի սերմացուի տախանջարկի բավարարումը: Ներկայումս հանրադեծությունում առկա տեսակական ել գործող մասնավոր հասկածի տեստավարող սուրբեկներինց հնարավոր է ծեռ բերել 1000-1200 տ սերմացու (անհրաժեշտ է 360 հազ. ԱՄՆ դոլար) ել հասկացնել առավել տուծած գյուղացիական տեստություններին: Տարեկան միջին հազվով հանրադեծությունում կատարվում է 50-100 հազար կա աշխատանքան, ընթացիկ տարում կարելի էր կատարել 70-80 հազ. հա ցանկ, որի համար լրացուցիչ հարկ կլինե ներկրել 5-6 հազար տոննա աշխատանքան սերմացու: Սակայն բարունակվող երաշի տայնաներում հնարավոր չէ աշխատանքան կատարել, բացի այդ, մինչե ներկրվի

Հունիսի կեսերից սկսված եռոց, մրնուրտային տեղումների գրեթե բացակայությունը հանրադեծության ողջ տարածումը հանգեցրել են տեսական երաշի ու սակավաջրության: Երաշի հեծանմների մեղմացման իրականացվելի միջոցառումների մասին է մեր հարցազրույցը ՀՀ գյուղատեստության նախարարության գյուղատեստական արարության զարգացման զխավոր վարչության տես Ալֆրեդ Սախաչյանի հեծ:

հանըվում է ներկրել 5-6 հազար տ դիզելային վառելանյութ (անհրաժեշտ է 1,5-1,8 մլն ԱՄՆ դոլար): Տավարի ել առաջին հերթին կովերի զխախանակի անկորուստ տախդանման նդասակով հարկ կլինի ներկրել 60 հազար տ զարի (անհրաժեշտ է 9-10 մլն ԱՄՆ դոլար): Այն տեթ է տարմարել առավել կարիավոր գյուղացիական տեստություններին, որտեսզի նրանի անկորուստ տախդանեն օուրջ 100 հազար զլուխ կով: Իսկ մինչե ցրտերն ընկնելը Ուսաստանից հարկավոր է ներկրել մինչե 500 տ վաղահաս կարսոֆիլի սնկանյութ (տախանըվում է 250

տախության միջոցներ: Աոցիալադես անաղահավաք տեստություններին միջազգային կազմակերտությունների կողմից ակնկալվում է հասկացնել տարեկան օգնություն: Ոռոզման համակարգի կենսագործությունն աղահավաքելու, աշխանը խորային հորերի տղմարծեռ բերելու, զարման նախադարարասական աշխատանքներ կատարելու համար անհրաժեշտ է ակելի քան 1,6 մլն ԱՄՆ դոլար, այդ թվում էլեկտրաէներգիայի լրացուցիչ քանակի համար (Արարաշի ել Արմավիրի մարզերին մինչե ոռոզման օրցանի ավարը ոռոզ-

ներին կծանակցեն նաե ողորտերկրների, միջազգային կազմակերտությունների ներկայացուցիչներ: Իսկ թե ինչդիսի՝ արդյունների կիտանեն, տարզ կլինի առաջիկա օրերին, օգնությունների չափի մասին դեռեսս վաղ է խոսելը: - Վերջին օրցանում մամուլում, հեռուստատեսությամբ բաս է խոսվում Հայաստանում սդասվող սովի մասին, որը խուծաղ է առաջացնում բնակչության օրցանում: - Մենի տեսկանոնեն կրելու ենի երաշի հեծանմները, բայց միանեանակ կարող են ասել, որ սով չի լինելու: Հացի ել կարսոֆիլի հիմնախնդիր լուենեցող երկում-սովը բացառվում է: Ընթացիկ տարում ներկրող կազմակերտությունները կընդլայնեն ներկրման ծավալը: Իսկ կարսոֆիլի առկա քանակը լիովին կբավարարի ազգաբնակչության տախանջարկը, թեե ակնկալվում է զների աժ (նեծեմ, որ վերջին տարիներին Հայաստանը կարսոֆիլ ներմուծող երկրից վերածվել է արահանող երկրի): Իսկ տղդի ել խաղողի համար տարին բարենտդաս է ել բերմառաս: Պեղի, խաղողի, կարսոֆիլի ել բանջարեղենի գեբարարություն ուենեցող երկում սով չի կարող լինել (ակելի ծանր տարիներ են ուենցել): Վերջին տար տարիներին կուտակված հիմնախնդիրները չիործեն բարդել երաշի վրա: Դա տարզադես անթուլարելի է: Կարգազրույցը վարեց ՆԵԱՆ ՄԱՏԱՎԵՏՈՒԷ Լուսանկարը՝ Տարբարձում Հովհաննիսյանի

Կառուցվածքային ել կադրային փոփոխություններ մարզադեծարանում

ՀՀ վարչադեծի օգոստոսի 22-ի որոծմար Հիրակի մարզադեծարանում կատարվել են կառուցվածքային փոփոխություններ, որոնի հարող նեծություն բանելու դեպքում կարող են կիրառվել հանրադեծության նաե այլ մարզերի տեսական կատարման մարմիններում: Նախկին 21 բաժինների ու վարչությունների փոխարեն այժմ այտեղ կգործեն 16-ը՝ 151 աշխատողներով: Ի դեպ, մարզադեծարանների ստեղծումից առաջ նույն Հիրակի տարածումը ՀՀ կատարարության լիազոր-ներկայացուցիչ այնտես նեծադաշտված հաստատությունը կատարարում էր 4 կամ 5 հոգանոց աշխատակազմով: Իսկ մարզադեծարանի կառուցվածի նեծված փոփոխություններով նրա որոծ ստորաբաժանումներ միավորվել, մի մասն, ընդհակառակը, տարանջատվել են առանձին միավորների, կան ել անվան ու գործառույթների մասնակի փոփոխություն կրած ստորաբաժանումներ: Մարզային գործարար կառույցն այստես կունենա ար-

ղահաքնության ել կադրային փոփոխություններն ու նոր նեծանկումները սկսվել էին նոր փոխմարզադեծի նեծանկումից, որի տաշտոնը սրվել է ՀՀ ներկայացուցիչին: Դաշտակցությունից ել Հանրադեծական կուտակցությունից կան նաե առանձին վարչությունների նորանեանակ տեծեր: Մարզադեծ Զեղիս Փիրումյանը, որական վերաբերվելով «բազմակուտակցական» աղահաքի գործունեությանը, միաժամանակ նեց է, թե մարզադեծարանի օբնում կուտակցական չկա. կան տեսական ծառայողներ՝ իրենց տարակառույթություններով ու իրավուններով, որոնց հնարավորություն է սրվել այս կառուցվածով ու կազմով աշխատելու ել առավել լիարծել լուծելու առաջարկված խնդիրները: Մարզային մարմնի հասկադես դեկավար կազմի ծեանկորումն ավարսվել է: Մյուս աշխատողների հաստիներից 14-ի համար, որոնի դեռ մնում են թալիոր, հայտարարված է ընդունելություն: Գ. Ա.

բով կադրային փոփոխություններն ու նոր նեծանկումները սկսվել էին նոր փոխմարզադեծի նեծանկումից, որի տաշտոնը սրվել է ՀՀ ներկայացուցիչին: Դաշտակցությունից ել Հանրադեծական կուտակցությունից կան նաե առանձին վարչությունների նորանեանակ տեծեր: Մարզադեծ Զեղիս Փիրումյանը, որական վերաբերվելով «բազմակուտակցական» աղահաքի գործունեությանը, միաժամանակ նեց է, թե մարզադեծարանի օբնում կուտակցական չկա. կան տեսական ծառայողներ՝ իրենց տարակառույթություններով ու իրավուններով, որոնց հնարավորություն է սրվել այս կառուցվածով ու կազմով աշխատելու ել առավել լիարծել լուծելու առաջարկված խնդիրները: Մարզային մարմնի հասկադես դեկավար կազմի ծեանկորումն ավարսվել է: Մյուս աշխատողների հաստիներից 14-ի համար, որոնի դեռ մնում են թալիոր, հայտարարված է ընդունելություն: Գ. Ա.

ՀԱՄԱՌԱՑ

Խոեուր մախանենագություն բացահայտում

ՀՀ ազգային անվանագության նախարարության ծեռնարկած օղերաշիվ-հեծախուզական միջոցառումների արդյունում խոեուր չափերի մախանենագությանը զբաղվելու մեղադարանով ծեռակալվել են երեան արդի-բնակիչներ Ողբեր Սինայանը, Վլադիմիր խոեուրյանը ել Հարություն Բիրազյանը: Նրան վարձակալությունը վերցրած «Իկարուս» մակնիթի 63 ՕԼ 899 տեծահամարանի Վալսոբուսի ներմամասի ամբողջ երկարությամբ տարարասել են հասուկ թախսոց ել ՈՂ Սինվողի արդիից Հայաստան տեղափոխել մախանենագ արդան: Ս.թ. սեպտեմբերի 12-ի լույս 13-ի զիեբը Աշխանավան-Վանածոր ծանաղարհահասկածում ավսոբուսի թախսոցում հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ ծխախոտ ու ավսոդախեսսայաներ: Փաստի աղթիվ հարուցված է րեական գործ, որը վարում է ՀՀ ԱԱ նեծնակական վարչությունը: ՀՀ ԱԱ ՀԱՄԱՐԱԳՅՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՏՈՒԷ ՀԵՏ ՎՄՊՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Զրի տախաեիբը դարձել է հայ դորոգականների ուղեկիցը

Երեւան, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԸ: Մովորական դորոգական տարազաների հեծանկեղ երեանի մամրածախ առեծի օրբեկներում վաճառվում են ջրի ողասմասայե տախաեեբ: Բանն այն է, որ վերջին ժամանակներս երեխաներին դորոգ ծանաղարհի ծնողները նրանց հեծ ջրի տախաեեբ են դնում, քանի որ մայրաղաղի բաս դորոգներում, տարադես, խմելու ջուր չի մասակարարվում: Նորույթը մեծ ժողովրդականություն է վայելում ել լավ վաճառվում է չնայած քավականին քարծր գնին՝ 1300-4000 դրամ:

ՀԱՄԱՌԱՑ

Խոեուր մախանենագություն բացահայտում

ՀՀ ազգային անվանագության նախարարության ծեռնարկած օղերաշիվ-հեծախուզական միջոցառումների արդյունում խոեուր չափերի մախանենագությանը զբաղվելու մեղադարանով ծեռակալվել են երեան արդի-բնակիչներ Ողբեր Սինայանը, Վլադիմիր խոեուրյանը ել Հարություն Բիրազյանը: Նրան վարձակալությունը վերցրած «Իկարուս» մակնիթի 63 ՕԼ 899 տեծահամարանի Վալսոբուսի ներմամասի ամբողջ երկարությամբ տարարասել են հասուկ թախսոց ել ՈՂ Սինվողի արդիից Հայաստան տեղափոխել մախանենագ արդան: Ս.թ. սեպտեմբերի 12-ի լույս 13-ի զիեբը Աշխանավան-Վանածոր ծանաղարհահասկածում ավսոբուսի թախսոցում հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ ծխախոտ ու ավսոդախեսսայաներ: Փաստի աղթիվ հարուցված է րեական գործ, որը վարում է ՀՀ ԱԱ նեծնակական վարչությունը: ՀՀ ԱԱ ՀԱՄԱՐԱԳՅՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՏՈՒԷ ՀԵՏ ՎՄՊՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Զրի տախաեիբը դարձել է հայ դորոգականների ուղեկիցը

Երեւան, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԸ: Մովորական դորոգական տարազաների հեծանկեղ երեանի մամրածախ առեծի օրբեկներում վաճառվում են ջրի ողասմասայե տախաեեբ: Բանն այն է, որ վերջին ժամանակներս երեխաներին դորոգ ծանաղարհի ծնողները նրանց հեծ ջրի տախաեեբ են դնում, քանի որ մայրաղաղի բաս դորոգներում, տարադես, խմելու ջուր չի մասակարարվում: Նորույթը մեծ ժողովրդականություն է վայելում ել լավ վաճառվում է չնայած քավականին քարծր գնին՝ 1300-4000 դրամ:

առ

Բոսնի հայկական ռադիոգանգը 20 սարեկան է

Սեպտեմբերի 23-ին շաբաթ օրը «Հովանյան հոլում» կկայանա Բոսնի հայկական անկախ ռադիոկայանի 20-րդ տարեդարձի նկատմամբ հանդիսություն՝ Օսական արհ. Քոլոյանի հովանավորությամբ, Մետրոլ արհ. Աստվածատեղի հայկազահությամբ և Նիսան և Սարգիս Արիսիզյանների հովանավորությամբ: Հանդիսությունը կկարի Օսնի Մարաշյանը:

Ռադիոգանգը հիմնադրվել է 1980 թ. հոկտեմբերի 11-ին: Ամեն շաբաթ օր, ժամը 2:30-4-ը տեղի օտարերկրացի մոտ 40.000 ունկնդիր ունի, որոնց ծանուցանում է Հայաստանի և Սկյուտի ֆալակական կյանքի, մշակութային և հասարակական իրադարձություններին, ներկայացնում է կապիտալիզմի հարցազրույցներ լուսանկարներով և անձանց հետ:

Ժիրայր Դարիբյանի հիմնած ամեն-շաբաթյա ռադիոհամայնքը 1986 թ. ապրիլին դարձավ 1,5 ժամանոց ծրագիր, ներառելով անգլերեն հասկածը:

Դասավոր Ձեյֆոբ հակոբյանի նոր նշանակումը

Ռոդ Ալենդի Երբանց Միացյալ Նահանգների հասարակ դասավոր Ձեյֆոբ հակոբյանը վերջերս լուսաբանության նախարարության կողմից նշանակվել է Օրենսդրական հանձնաժողովի անդամ:

Կոմիտեի, որը բաղկացած է 12 անդամից, ամենամյա զեկույց է դասադասում Կոնգրեսի և լուսաբանության հանձնաժողովի համար:

Ձեյֆոբ հակոբյանը 1944 թ. ամերիկյան բանակի լուսաբանության ծառայության մեջ մտնելուց հետո 1960-61 թթ. եղել է Մեծ Բրիտանիայի միության խորհրդակց, 1965-67 թթ. աշխատել է Պենսիլվանիայի կենտրոնական կոոլուսում: 1970-ին գնդապետի լուսաբանական հանգստի է անցել:

1971 թ.-ին հակոբյանը նշանակվել է հասարակ դասավոր Ռոդ Ալենդի: Հակոբյանը անդամակցել է Պրովիդենսի Կոլեջին, Ռոբեր Ուիլյամսի համալսարանին, ամերիկյան համալսարանին, Ռոդ Ալենդի համալսարանին, Մաթիոլի համալսարանի իրավաբանության դոկտորին և Լյուիսիանայի Մեյկոլ Կոլեջին: Եղել է Ռոբեր Ուիլյամսի Կոլեջի իրավունքի կենտրոնի սեփական և իրական ընթացակարգի բարեփոխման Ռոդ Ալենդի կոմիտեի խորհրդակց:

The Armenian Mirror-Spectator

Մոսկվայում նոր աշարակ կկառուցվի

Մոսկվա, 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՄԱՐԸ: Մոսկվայում կարող է կառուցվել նոր հեռուստաստան: Այդ մասին սեպտեմբերի 15-ին հայտարարել է Ռուսաստանի մամուլի և տեղեկատվության նախարար Միխայիլ Լեսին:

Նրա ասելով, այժմ միանգամայն անհնար է վերականգնել Օսանկինոյի հեռուստաստանը: Նախ, եթե հավելի անվանելու բոլոր հեռուստաընկերությունների լուսաբաններն ու իրադարձի անվանագրության նոր համակարգի սեղծման անհրաժեշտությունը, ապա դա չափազանց բանկ կնստի: Եթե երկրորդ, վերականգնողական աշխատանքները կարող են ձգձգվել անորոշ ժամանակով: Այնպես որ, նախարարի կարծիքով, ավելի լավ է կառուցել նոր աշարակ հասուն կեռուստա և օտար ղեկավարողությունների համար: Ամեն ղեկում, ոչ ոք չի դասադասվում Իսկոպի Օսանկինոյի հեռուստաստանը: Վերանորոգումից հետո այն, ամենայն հավանականությամբ, կզատվա Մոսկվայի ամենաբարձր տեսաժամ կայրը:

Ընդամենը 3.900 ֆառ կմ տարածվով Հարավային Օսիան տարածվող 1990 թ. սեպտեմբերի 20-ին հռչակվեց անկախություն: Պատմությունը ենթադրություններ, «Եթե»-ներ չի սիրում: Սակայն, այնուամենայնիվ, եթե չլինեք 1989 թ. նոյեմբերի 23-ը, երբ շուրջ 30 հազար վրաց ազգայնամուլներ, իբր Ցիսինվալում խաղաղ ցույց անցկացնելու լուսաբանությամբ, չփորձեին մտնել Կաթակ, միակուց վրաց-օսական լուսաբան չլինեք:

Տարբեր ժամանակներում փորձ է արվել այն ներկայացնել իրասոնյա-մահմեդականներ հակասության լուսի ներքո: Չորրորդ, վրաց-օսական լուսաբանը համեմատաբար կարճ է տևել, չի եղել այնպես անողորմ, ինչպես արխազականը և դարաբաղանը, չկա ռազմագերիների ու լուսաբանների խնդիր, իսկ փախսականները վերադառնում են մշակական բնակավայրեր: Հինգերորդ, որպես միջոց Արևմուտքը վրաց-օսական խնդիր կարգավոր:

ՀՅՈՒՄԻՍՏԱՅԻՆ ԿՈՎՎԱՍ

Հարավային Օսիայի անկախության տարածումը

Վրացիները չկարողացան մտնել Ցիսինվալի, իսկ ազգամիջյան լուսաբանությունը վերածվեց լուսաբանման երկու կողմից խաղաղ ավելի քան հազար կյանք: Նույնիսկ վրաց մի օար ֆալակական գործիչներ են մտավորականներ այն համոզմունքին են, թե վրաց-օսական հակամարտության լուսաբանը Չվիաղ Գամսախուրդիան էր, որ փորձում էր քաղաքագ Կրասանը բողոքել միայն վրացիներին:

Հարավային Կովկասում գրեթե միաժամանակ բռնկված և ստեղծված երեք հակամարտություններից (Լեռնային Ղարաբաղ, Արխազիա, Հարավային Օսիա) հարավօսական լուսաբանությունը է: Հնարավորություն են ունեցել մի օար անգամ լինել վերոնշյալ սուբյեկտներում, համեմատության եզրեր գտնել երեք հակամարտությունների միջև: Նախ, Հարավային Օսիայում ինտեռնացիոն, անկախ լուսաբանություն ունենալու ձգտումները հիմնականում սիրաբանող են եղել մտավորականության նեղ օրջանակներում: Հարավային Օսիան հանրափոխվել անկախություն հռչակեց այն բանից հետո, երբ Կրասանն անօրինական համարեց Հարավային Օսիայի Ինքնավար Մարզ կազմավորումը: Երկրորդ առանձնահատկությունը չկա վրաց-օսական բեռնություն, եթե երբեմն դա նկատվում է, ապա այնուհետև չի ինչպես վրացիների ու արխազների, արցախահայերի ու ադրբեջանցիների միջև: Երրորդ, վրաց-օսական հակամարտությունը չունի կրոնական բնույթ՝ և վրացիները, եթե օսներ իրասոնյա են: Ցիես է, վրաց-արխազական և դարաբաղան հակամարտությունները եւս չունեն կրոնական բնույթ, սակայն

ման գործում չափազանց լուսաբան է: Եվ վերջապես, վրաց-օսական հակամարտությունը արխազականը և դարաբաղանից տարբերվում է նրանով, որ անկախություն հռչակված օսներ լուսի չեն վերահսկում Հարավային Օսիայի Հանրապետության ողջ տարածքը:

Ներառական անուսով եւս հարավօսական խնդիր տարբերվում է արխազականից ու դարաբաղանից: Նախ Ցիսինվալում ինտեռնուզ կոմունիստական է, ապա Հարավային Օսիայում ներխուժական հակասությունները այնպես զայտուց չեն դրսևորվում, ինչպես Լեռնային Ղարաբաղում և Արխազիայում, հարուսներ-աղաքներ տարաբանումը խորը չէ, լուսաբան չի նույնիսկներ այդպիսի կառավար չեն, փողոցներում միայն հազվադեպ կարելի է հանդիպել արասահմանյան օրջ ավանտիստների, առանձնասները հնարավոր է մասերի վրա հազվել, իսկ եթե ուզում եք իմանալ դրանք առանձնասներ էլ չեն:

Վրաց-հարավօսական հակամարտության հակալուսաբան վերջին երեք շուրջ տարիների անողորմ կարող է վերածվել լուսաբանի, եթե իսկապես Մոսկվան և Թբիլիսին երկկողմանի մտնել վիզային ռեժիմ: Բանն այն է, որ Հարավային Օսիան ընդհանուր սահմաններ ունի Կրասանի և Ռուսաստանի հետ, եթե վիզային ռեժիմ մտնելու դեպքում հարավօսներ կկարգվեն ցեղակից իլուսիսուսներից, կըրջափակվեն Կրասանից: Իրադարձությունների ման գաղաքումը հարավօսերին կստի լուսի Թբիլիսիի հետ հարողակցության տնը:

ՇԱՊՈՒՆ ԿՍԿՈՒՅԱՆ

Չեխ դեպի լուսաբանության տարածումը

Արաստվոր դեպի միջազգային դիվանագիտական լուսաբանություն Մեծ Բրիտանիայում Չեխիայի արտակարգ և լուսաբան դեպի Պավել Շեյֆսերը դիմում է ներկայացրել «Նոր դար» ընկերությանը խնդրելով համատեղության կարգով աշխատանքի ընդունել: Դեպի Չեխիայի դիմումի մեջ գրել է «Ցանկություն ունեն Լոնդոնի բարձրահարկ օրջների լուսաբանները լուսաբան: Ինձ համար բարձր օրջում աշխատելը կարևոր է, Իմնի որ այս ծեղով հնարավորություն ունեն ազատվել սրբեներից, որով անիտուսափելի են դիվանագիտական ծառայության ընթացում: Ինչու՞ և հենց լուսաբաններ լուսաբան և այդպես բարձրությունում: Դրան են սովոր: Դեռ սոցիալիզմի տարիներին այլախոսության մեղադարձում էր:

րանով ազատվել են ուսուցիչ իմ աշխատանքից, ապա հացի փող վասակել լուսաբաններ լուսաբանում:

Բրիտանական ընկերությունը դեպի լուսաբան ընդունելով կանգնել է երկընթացի առաջ հունձ է, թե՛ իսկապես արժե նրան տրամադրել անհրաժեշտ լուսաբաններ, որով տրվում են լուսաբան լուսաբաններ: Բրիտանական թերթերը գրում են, թե այս եղանակով դեպի Չեխիայի փորձել է իր անձի օրջը հետախուզություն առաջացնել: Լոնդոնյան «Նոր դար» ընկերությունը դեռ չի լուսաբանել չեխ դեպի լուսաբանի դիմումին, սակայն Պավել Շեյֆսերն արդեն դարձել է վերջին շաբաթների ամենալուսաբան անձնավորությունը:

Ռ. Տ

Նախատեսվում է Ռուսաստանի և Իրանի նախագահների հանդիպումը

2001 թվականի սկզբին չի բացավում Ռուսաստանի և Իրանի նախագահներ Վլադիմիր Պուտինի և Մոհամադ Խաթամիի միջև հանդիպման հնարավորությունը: Այդ մասին սեպտեմբերի 15-ին ՌԴ ազգությունների գծով նախարար Ալեքսանդր Բլոխինի հետ կայացած հանդիպման ժամա-

Ինչ դեպի լուսաբանի հետ Ռուսաստանի նախարարի գրույցի ընթացում Լուսաբան է Կաստյան տարածաբանում և Հյուսիսային Կովկասում չի տղ իրավիճակը: Ինչպես լուսաբանները հայտարարել է Բլոխինը, Ռուսաստանը «բարձր է զննահանում այդ հարցի անույնությամբ Իրանի խեղամիտ և

ՄԱՍԿՆԵՐ ԼՍՍՍՍՍՍՍ

Նախ հարողել է Ռուսաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեպի Մեդի Սաֆարին: Նրա խոսքերով, Լյու Յորկում վերջերս կայացած ՄԱԿ-ի «Կազմաբանական լուսաբանության ընկալմանը միջամանց փոխադարձ այցերի հրավերներ են կատարել: «Շուտով մեր արտգործնախարարները հանդիպում են Լյու Յորկում և կորոնեն, թե որտեղ և երբ կկայանա այդ հանդիպումը, սակայն, ամենայն հավանականությամբ դա տեղի կունենա 2001 թվականին», ասել է Իրանի դեպի:

Կազմաբանական դիտարկումը, առավել եւս, որ այդ երկիրը նախագահում է Իսլամական խորհրդատու կազմակերպությունում:

Հանդիպմանը ներկա է եղել նաեւ Իրանի Մեջլիսի լուսաբան լուսաբան Վուլային՝ միակ կինն Իրանի խորհրդարանում: Մեկնաբանելով Հյուսիսային Կովկասում տեղի իրավիճակը՝ Կուլային ընդգծել է, որ Մոսկվան և Թեհրանը «համատեղ ուժերով կկարողանան կանխել այդ տարածաբանում առկա շատ սպառնալիցներ»:

ՍՍՍՍՍ

Գաղտնադատությունը նաեւ ամերիկացիներին է բնորոշ

Այս կարծիքին է Պրինստոն համալսարանի Վուդրո Վիլսոն Կոլեջի դոկտորանտ Ջեյմս Դեյվիսը, որը վերջին 10 տարիների ընթացքում համախառն ծանադատությունը Ռուսաստանում և ուսումնասիրել հասկապես օտական սուզանավերի անվանագրության և օրջական միջավայրի հարցեր: Հողվածը, որը «Վաշինգտոն փոսից» արտատպել է «Հերալդ տրիբյուն» իր օգոստոսի 28-ի համարում, կոչ է անում մշակել Ամերիկայի և Ռուսաստանի միջև նախկին նոր օրակարգ, որը հիմնված կլինի փոխօգնության և ոչ թե մրցակցության վրա:

1980-ականների վերջին և 1990-ականների սկզբին, գրում է հողվածագիրը, երկու երկրների նավատորմերը իրականացնում էին փոխադարձ այցելություններ և փրկարարական վարձությունների համատեղ ծրագրեր, որով լուսաբան է ընդլայնվել և ընդգրկել նորանոր ոլորտներ: Միմյանց ավերի մոտակայքում կատարված վստահավոր գործողությունները լուսաբան է նվազեցնել կամ դադարեցնել, իսկ սարքավորումներն ու գործընթացները անհրաժեշտ է միջոցառվանցներ, որպեսզի հնարավոր լինի արդյունավետ օգնություն ցուցաբերել անվտանգ աղետների դեպքում:

Գաղտնադատությունն ու միմյանց հանդեպ անվստահությունը խոչընդոտել են ցարդ նման փոխադարձագրությանը: Օգնության արեւմտյան առաջարկներին արձագանքելու օտաների դանդաղակցությունը խոստումնաբանական էր թուրի կողմից, գրում է Դեյվիսը, ավելացնելով, որ ամերիկացիները նույնպես օտաներին չէին դիմի, եթե վրախ ենթարկվել իրենց սուզանավերից որեւէ մեկը, եւ ոչ թե որովհետեւ նրանց կարծիքով օտաները չեն կարող օգնել նման դեպքերում, այլ լուսաբան գաղտնադատությունից են լուսաբան:

«Մեմ սովորաբար չեն լուսաբանում մեր սուզանավերի գործողությունները: Այնքանը կարող են ասել, որ դրանք գործում են աշխարհի ամենաարագ օդակրում: Բայց գործողությունների կամ տեղանի կոնկրետ առանձնահատկություններ չեն կարող լուսաբանել», նշել է Պենսիլվանիայի խոսնակ, փոխօնակալ Բեյթ Բուիզին օգոստոսի 15-ին սված հարցազրույցում,

ՄԱՍԿՆԵՐ ԼՍՍՍՍՍՍ

լուսաբանելով այն հարցին, թե արդյո՞ւ ամերիկյան սուզանավերը գտնվել են օտական «Կուրսկի» մոտակայքում:

Ինչու՞ է շարունակվում այս գաղտնադատությունն ու կասկածանքությունը, հարց է առկա հողվածագիրը, ամրագրելով, որ սառը լուսաբանը ընդծովյա ոլորտում սրում է լուսաբանությունը երկու կողմերի միջև, այն դեպքում, երբ իրար դիմակայելու անհրաժեշտություն անհամեմատ նվազել է:

Պատասխան՝ Տ. Օ.

Կառավարական օրյակը դասարկ էր

Մասնագիտական առումով եւ ամենասարքեր հանգամանքների բերումով հեծազոնելով հայ դարբերական մամուլը, բազմիցս առնչվել են նաեւ սփյուռքի մամուլին, նաեւ «Յառաջին», հասկալաբե վերջին ճանաչման (1990-2000 թթ.) հավաքածուներին, եւ այս դասին, երբ ջանում են մասշտաբ խոսքի «Յառաջի» մասին, դժվարանում են հարթապատկերի իսկույն հասնող այն հարցը, թե առավելություններից ո՞րն աւես, ո՞րը բողոքի:

«Յառաջը» առաջավոր տեղ ունի հայ դարբերական մամուլի մասնաբաժնի մեջ: Յնամենի լրագրողի համար ամենագրավիչն ու գայթակղիչն այն է, որ հրատարակման առաջին իսկ օրերից սկսած, ողջ էությունը «Յառաջը» հարազատ ու հավասարի է

դակի ասեմ, որ «Յայասանի» մասին «Յառաջը» կարողով ավելի ամբողջական դասարկ են ստանում, քան...
 Մեծ է «Յառաջի» դասարկման վարկը իր ընթացողների առջեւ: Մայր հայրենիում, սփյուռքում, ողջ աշխարհում կատարված, կատարվող եւ կատարվելիք երեւոյթներին, իրադարձություններին տեղյակ դասարկում է նաեւ արտասահման այդ դասարկման վարկը: «Յառաջի» բոլոր խմբարեւոյթ կան փաստեր, որոնք ազգային գործիչների նկատմամբ քերթի երախտագիտության առհավասար են: Տղազելով «Շնորհակալներ», քերթը ազգի նվիրակներին դրդում է ուժադրության կենտրոնում դասել քերթը եւ նույնպէս նրա ազգագույն գործը բարունակելուն, զգա-

ցածելով փանջունիների մոտեց թեր էր: Նեւեմ լրագրողներից մի փախիթն նախորդ ներումն հայցելով կամ մա բացթողումների համար: Նորասկ լուսննայով նկատարեցել որեւէ մեկի լրագրողական գործունեությունը, այս դեղում մեր խոսքը սկսեմ լրագրող Արփի Թորոյանով, որի լրագրողական արվեստն ու գրչի աներեւակայելի բեղունությունը դարգատես աղբեցուցիչ է, ու բարունակեմ փարկում: Մերող արվ. Աւճյան, իրար Կարգան Գազանճյան, Վահե Օւական, Գրիգոր Պլեյան, Վաղինակ Միսոնյան, Վարդան Մարտոսյան, Ֆիլիպ Փիլիպոսյան, Շաիրազ, Կարինե Ալահվերդյան-Նեանյան, Սահակ Սուխասյան, Աստղես Մանճիկյան, Տիգրան Յաճյան, Նազարեթ Թովմայան, Ա. Շառոյան եւ այլ:

Լրագրության դեղում «Յառաջը» հիմնականում աղավիսում է «Արմենոյեթին», քերթի գրեթե բոլոր համարներում կա «Արմենոյեթին» ենթավերնագիրը: Խորհուրդ կային լանստել բավականին առավելություններ ունեցող լրագրողական-տեղեկատվական մյուս գործակալությունները: Անթիվ-անհամար են համապարհային մեքի գազաբերի առույթները մամուլի դերի ու նշանակության մասին: Նեւեմ դրանցից մի երկուսը, որոնք անմնացորդ վերաբերում են «Յառաջին», եթե «մամուլ» բառը փոխարինեն «Յառաջով»:
 «Շնորհի ու անուանալի է մամուլի ծառայությունը ժողովրդի գազացման, բարոյության, առաջադիմության, ինքնաճանաչման գործում: Մամուլը եռանդ, հավատ, հույս, սեր

Շաբաթ, սեղեմբերի 16-ին կրկին ազնվազարն կանանց զգեստերի եւ սանրվածների հրավառություն էր, դասական երաժշտության գիտակ տղամարդիկ կրկին համեմատում էին սարքեր սարհներին սարքեր թասրոններում ներկայացված Վերդիի այս հրաշալի ստեղծագործությունը: Երկար սարհների ընդմիջումից հետո Ազգային օպերային թասրոնում նորից ներկայացվում էր «Տոսկանայի» նոր բեմադրությունը: Թասրոնի գեղարվեստական ղեկավար Գեղամ Գրիգորյանի այս բեմադրությունը, որը չորրորդ է մեզանում, կարելի է առանց վերադասարկման նաեւ համարել մասերն Օհան Դուրյանի: Եվ երգիչները, եւ նվագախումբը միաձուլ, ամբողջական էին, իսկ ներկայացումն ընդհանրապես անօրհնակ գեղեցիկ էր: Վիոլոնս Վալերին եւ Ալֆրեդը (Անահիտ Միսիպարյան եւ Գեղամ Գրիգորյան) մեկնաբանում էին մաղկային սառադաններն ու սերը, մեկնաբանում մասերն Օհան Դուրյանի ղեկավարությամբ գործող նվագախմբի մախուր, հսակ կատարման օգնությանը: Երեղ դալիժ էր, որովհետեւ ներկայացումն էր փաստում: (Մասնիկ հերթադաս խոսքեր չեն: Եվ եթե ռոյալ են, աղա միայն հազվագույն դեղներում):
 Դալիժը հոսնկայս ծափահարում էր: Թաղիկներ ու ծաղկեփնջեր էին բեմ սարկում:

Բայց աս էլ են իմացան, որ ներկայացումը կարող էր ծախսով: Օպերային թասրոնի կոլեկտիվը հինգ ամիս աշխատավարձ չի ստանում: Եվ արդեն խնորումներ էին գնում հասկալաբե երաժիշտների մեջ բեմ դուրս չգալու համար: Մասերն Օհան Դուրյանի եղի նակությունը, նրա հորդող փրկեց ներկայացումը սաղալումից: Ամենասարական իրավուններից զրկված երաժիշտները, չնայած իրենց խոսքը փորձել են հասցնել ամենաբարձրաստիճան իշխանակրներին (խոսակցություններ կան, որ այս մասին գիտի նույնիսկ Յայասանի Յանապետյան վարչապետը), փորձում են սնից օպերային թասրոն հասնելու եւ տուն դառնալու համար դարձ վերցնելու խնդրանքով դիմել հարեաններին ու բարեկամներին: Ամեն դեղումն հինգ ամսում նրանք հույսը չեն կորցրել, որովհետեւ կրկին խոսակցություններ կան, որ վարչապետը խոստացել է մեկ-երկու օրում լուծել նաեւ այս հարցը:
 Ամեն դեղումը ներկայացումը կայացավ, թեւ կառավարական օրյակը դասարկ էր, իսկ դալիժում նույնպէս իշխանակրներ չէին երեսում: Գոնե գային այս հրաշալի ներկայացումը:
 ՍԵՐԳԵՅ ՄԵՆՇԱՅԵՎ

Խոսք «Յառաջի» մասին

մեր փաստարան մամուլի ավանդույթներին: Իր մեջ է առել, բարունակել եւ զարգացրել է ազգայնապաշտ ու ազգաբեմն այն ավանդույթները, որոնք բնորոշ են մեր մամուլին: Կարողում են «Յառաջի» սարքեր սարհներին հավաքածուները, ու այլերից առաջ հասնում են «Բազմավեղը», «Յուսիսափայլը», «Արձագանքը», «Մակը», մյուսները:
 «Յառաջի» գնահատանքի արժանի մյուս ակնբախ առավելությունն էլ կաննի համադարձակ ընդգրկումն է, որի հավասարումը նաեւ ենթավերնագրերն են «Յայասան», «Արցախ», «Յայասանյան մամուլ», «Յայկական ծակաս», «Գաղութ-գաղութ», «Չայնե զավտեմ», «Օրվա դեղեր», «Բանի մը տղով», «Օրվա լուրեր», «Միջազգային լուրեր», Յայոց հիմնադրամ», «Մարմար», «Շնորհակալ», «Ամենոյեթին», «Տիրուհի», «Չուսքով» եւ այլն: Լեռնային, հոծարակամ գլուխ կնոնահներն նրա առաջ, որը կնի կյանքի մի բնագավառ, որը դուրս է մնացել «Յառաջի» ուժադրությունից:
 Չարմացելով հանդերձ, հիացում են մասնաճանաչման այն նշանակալությունները, ճգնաժամներն ու մանրակրկիտությունը, որով «Յառաջը» լուսարանում է հայաստանյան կյանքը: Նախընտրական, հեծրեցրական շրջաններ, կառավարության կազմերն ու գործունեությունը, հրաժարականներն ու դրանց դրադասանքները, Աժ-ի եռօրյա, արտաերթ ճիսերը, հանրահավանքեր, ֆաղաբներն ու փողոցները: «Յառաջի» ուժադրությունից չեն վրիպում անգամ Յայասանում տեղացող անձերն ու կարկուցը, երաժշտ, դրանց հեծանքները:
 Մանրամասն քվարկությամբ ընթերցողին չձանձրացնելու համար ուղ-

յացումը «Տիրուհիները» դրսեւորում են այս խոսքը վիճեց, որն աղում է քերթն ու ազգը նվիրակների կրոնի կաղակցությունը:
 Գովելի եւ ընդօրինակման է արժանի «Յառաջի» վերաբերումը լեզվի անբարիբարությունն ու անաղարտությունը դրսեւորում է «Յառաջի» լեզուն դարձ է ու գրագեծ, գեղեցիկ է, օտարաբանություններից միանգամայն զերծ, թեւ որոշ օտար բառերի բարձրանությունը հարող չէ, ինչպէս «թան» (ուղարկ): Բազում սարհների հավաքածուներում, ի գարման լեզվի արդի վիճակը ուսումնասիրողիս, չիանդիմեցինք վիսալ իմաստով գործածված մի բառի կամ բառակաղակցության, իսկ լեզվական ճամարակրություններին ու լարախաղացություններին հեծն անգամ բազակայում է:
 Բանակը հզոր ու անհարթապատկեր է իր հրամանատարներով, զինվորներով: Թերթն էլ հզոր է գրչի զինվորներով, ազգին ու ժողովրդին ծառայելու ելած բղբակիցներով, լրագրողներով: Թերթը նաեւ այս առումով է դրկանալի արժանի: Նա իր ռուրն է համախմբել արժանակրներին բա-

ղմեմ է կարող, ասն ու բարին, զգեղն ու գեղեցիկը, արժանակրն ու նմարժան ճանաչել սա, աներկմիս մնալով մեքի դասերազմում, ծեղում ամուր դասելով ազգադախտան զենքը գրիչը:
 Այս բողոքի ակնարկից հետո հարկ է անդրադառնալ ամենակարեւոր փաստին «Յառաջի» հիմնադիրն է հայ մամուլի ամենավաղերկան դեմներից Շավարս Միսախյանը, միաժամանակ դաճակցական հայսնի գործիչ, որը միւս մեծեց իր ստեղծած քերթը կուսակցության դասնաբերի վերածել, թեւ քերթը երկար սարհներ Յանապետյան եղել է այդ կուսակցության բանբերը, միաժամանակ հարկ է նեւ, առանց որեւէ նեղունայն: Ամենացայուն փաստը հակադասակցական Շահան Շահնուրն անընդհատ հրատարակել, կարելի է ստել գուրգուրակից վերաբերումն է արժանացել «Յառաջի» ու նրա հիմնադիր խմբագրի կողմից: Շ. Միսախյանի մահվանից հետո առ այսօր քերթի գլխավոր խմբագիրն է նրա դուստրը՝ Արփիկ Միսախյանը: Անկուսում կամով, անեղ սկզբունքների սեր մի կին, որի գործը սասնամակներ բարունակ հիացումն է արժանանում իրավամբ: Ի վերջո ընդունել, որ առանց կուսակցական նեցուկի, առանց առեւտրային բեղադրանների սուր սալու կամ թեթեւանալու «Յառաջն» արդեն 75 սարի փարիզյան սուղ լայնամեծում լույս է տեսնում շաբաթը 6 օր անխափան: Յերուսթյուն էլ:
 ՍԵՐԳԵՅ ԲԱՎԱՅԱՆԵՅԵՎ,
 Բանասիրական գիտությունների քեկնամու

«Մասպոն»-ի, «Իգիթ»-ի, Գիֆորի «պարամետր»-ի եւ այլ բաների մասին

Վսանգվում է հայոց լեզուն

«Մեր լեզուն մկում է եւ բարբարոս», բանաստեղծի այս խոսքը մինչեւ հիմա լիովին չէին ընթանում: Խայրապետները (նրա մեջ հասած հավասարի տեղեկությունների Յայասանում նրանց քիվը հասնում է 1 մլն 800 հազարի) խայրապետի հրատարակությամբ գրադրող կազմակերպություններին (նրա նույնան հավասարի տեղեկությունների այս քիվնեմով գրադրվում է 138 հազար կազմակերպություն) երկի երկու հազար ընթերցողներին ամեն շաբաթ առաջարկում են մինչեւ 40 խայրապետեր (չիազված բոլոր ամենօրյա եւ շաբաթօրյա քերթերը, որոնք նույնպէս խայրապետ են տղազում): Անուստ, ազգանվեր գործ են կատարում, հասկալաբե հայոց լեզվի ուսուցման դրոնում: Բազմախարու խայրապետեր լրագրելիս համոզվեցին այս բանում: Եվ որոշեւ ավեթիս, ուզում են մեր ուրախությունը կրել ընթերցողների հեծ, որոշեցին նրանք էլ ուրախանան եւ աշխատեն սուրբեւ հայերեն:
 Որոշեւ ընդհանուր օրհնալալություն նեւեմ այն փաստը, որ գրեթե բոլոր խայրապետներում առավել հաճախակի կրկնվում է Արա անուրը, որ դարգվում է գուսան է: Փառլ այս Արային հայանագործողին եւ շնորհակալություն խայրապետների կողմից: Ընդհանուր է նաեւ իգիթ ծեղ, որը, դարգվում է, զուս հայերեն է եւ կրիթի հոնահներն է: Նույնն է նաեւ սաղոն-ը, որը օձաթի հայերենն է («Անի», քիվ 1): Ընդհանրապես «Անի»-ն դասեր սալու կողմնակից է: Չավելի ամենեւով մայրենի լեզվի բացարձակ անգրագիտությունը, նա «սովորեցնում է», որ հայերենում խոնարակաբե միջազգայնապետ է, բոլոր մարմնի տեղ որոշող սարի լրակառող, դուրեղ յանա է եւ ոչ թե յանան դուր,

իսկ ջուրակը դարգալաբե «լազկան նվագարան» է: Մեմ դարսալոր էին իմանալ, որ աշխարհում գոյություն ունի Միլեի անուրով մի յակերսալոր դեղտան եւ այս յակերսալոր դեղտանը հեծ Յայասանում է (Լեզուն Յանապետյանի Յանապետյան դեղտանը 33-ում): Նույն «Անի»-ն մեզ սովորեցնում է, որ բողոքող մեծալ է, այլ ոչ թե, ասեմ, մեծաղական միադրություն, Երոլի հեթիքների հանրահայտ հերոստիկն ոչ թե Ալիս է, այլ

Ալիսա, հին հայկական սրե ամիսը հեթանոսական ամիս է, այլ ոչ թե սովեական կամ հիւս-ական: Նույն «Անի»-ն համոզված է, որ բողոքող թեմ է իմանան. Տերյան փողոցում գեմվող ռեսուրաններից մեկը կոչվում է «Յավարուն», այլ ոչ թե, ասեմ, «Գայլառը»:
 «ԱՍ» խայրապետերը աս ավելի գիտակ է հայերենի իմացություններում: Նա համոզված է եւ մեզ բողոքիս համոզում է, որ զեկ-ը հին կալանավոր է, այլ ոչ թե՛ նոր, որ վայրի, վայրենի հայերենում զրկում եւ հնչում է որոշեւ յարանի, եւ-ը՝ յա է, հյուրը՝ սուկ, ունահեծի իգ: («Անի», քիվ 5):
 «Արցանակային շաբաթը» գարմանալի ընդհանրացում է արել: Պարզվում է կենդանի կա, որին հաճախ են նմանվում, եւ այդ կենդանին, ոչ ավել... ոչ դրակա՝ ավանակն է: Ավել էր նաեւ համայն մանվում գուցե արժեք ծեղ: Ըստ նույն այս «Արցանակային շաբաթի» մեմ իմանում են, որ գոյություն ունի «Անարկ», այլ ոչ թե՛ «Անարկ» գործակալություն, իսկ Թարսիլի բերը ոչ թե Թավարեղն է, այլ Թմբկաբերը, Բուլանովան օուս «լալկան» երգուի է, իսկ սեղը (ոչ թե սայը) խղձուկ, բայց կառ է, նոսան բվանան է, սեմ նարդու ֆար է: Յուսանը, կորողը հայերենում այլ կերպ կոչվում է մոնումենտ: Կարելի է որոշ յա-փով համամայնել այն բանի հեծ, որ թեմ է իմանալ Երազի դուստրերից մեկի Անիի անուրը: Բայց ոչ մի կերպ չեն ուզում հավանալ, թե ինչու թիթի իմանան Ահարն Ահարնյանին, եթե առավել հայսնի անուն է Ավեթիս Ահարնյանը, կամ Ռուբեն Ահարնյանը («Արցանակային շաբաթ», քիվ 46, 47):

Անչափ կարեւոր «հայանագործություններ» է անում «Մուս» շաբաթաբերը: Ըստ այս քերթի այս համարի «այ տղա»-ն հայերենում արա է, ծոն, գլան, աղան արեւ, աղան հնդիկ բազավոր է եւ ոչ թե հնդիկ իբխան, որուգաճիս աղա է եւ աղան որուգաճի, մանին... արտասահմանյան փող է, աղակիցն օուս է եւ օուսան աղակի: Իջեանի եմոֆակա գոյողը չիտես ինչու այս քերթում դարգալաբե եմո է դարձել: «Մուսը» որոշել է նաեւ Գիֆորի «դարամետր» (քալ): Պարզվում է, որ մեմ հայերեւ հանրաճանաչ մի մարդ ունեմ Ավեթ Ավեթյան: Խայրապետից գուցե չգիտի, որ առավել հանրահայտ է ժողովրդական արտաս Ավեթ Ավեթյանը, բայց աս լավ գիտի, որ երգուի Գրիգորյանը Արմինե է, իսկ սաղմի «սուրը» արգանդ է...
 Այո, աս բան կարելի է իմանալ այսօրյա խայրապետեր լուծելիս, «հայանագործություններ» անել: Կարեւորն այն է, որ այսօրյա ամենասարածված հրատարակությունները վաճառվեն, եկամուտս բերել դրանց հրատարակիչներին: Պարգալաբե գարմանալի է, որ սղատողների դասաղանային միություն կա մեր երկրում, կամաողողների, «Թամարա» դարգալալակի, մանակաղանակի վարիչների, ամուսնալուծված կանանց եւ բուրեւական մասակների դասաղանային միություններն ու կոնիստեներ կան: Գուցե արժե մտածել նաեւ լեզվի դասաղանային որեւէ կազմակերպություն ստեղծելու մասին: Թե՛ հայոց լեզվի դասաղանային կզգալի լեզվի դեծական ծեսությունը:
 Աստօն սիրուն, մեկնումեկն գեծ, որ գրադրի այս հարցով:

Փորձնական մարդահամար հայաստանի որոշ երջաններում

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՄՍՐԸ ԸՆՔացիկ սարվա սեպտեմբերի 15-ին ավարտված բնակչության փորձնական մարդահամարի առաջին փուլը կարելի է որոշաբար բնութագրել: Բնակչությունը ակտիվորեն մասնակցել է մարդահամարին: Ընդ որում, վերջինիս անցկացման ժամանակ որևէ լուրջ բարդություն չի առձանագրվել: Այդ մասին հաղորդեց Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայության բնակչության մարդահամարի վարչության ղեկավար Սամվել Լևրոյանը:

Նրա խոսքերով, բնակչության համընդհանուր մարդահամարի նախօրեին, որի անցկացումը նախատեսվում է 2001 թվականի հոկտեմբերին, սեպտեմբերի 6-15-ին Սոխակա ֆաբրիկայում եւ 33 Արարատի մարզի 8 գյուղերում փորձնական մարդահամար է անցկացվել, որն ընդգրկել է երկրի ողջ բնակչության 1 տոկոսը: Մարդահամարի վերջնական արդյունքները կամփոփվեն 1,5-2 ամիս հետո: Սակայն բնակչության մարդահամարի անցկացման զլխավոր նպատակը նույնիսկ ոչ թե առաջին փուլի արդյունքներն են, այլ ծառայությունների լուրջ փոփոխությունները:

Պարզվեց, որ մարդահամարի մարդահամարի անցկացման ժամանակ թերությունների բացահայտումը: Առաջին փուլին մասնակցել են 175 հազար մարդ, նույնքան մարդ կողմնակցել են արդյունքների ամփոփման համար: Հաջորդից յուրաքանչյուրը կստանա 25 հազար դրամ աշխատավարձ: Փորձնական մարդահամարի անցկացման համար 28 մլն դրամ է հատկացվել: Փորձնական մարդահամարի երկրորդ փուլում նախատեսվում է 40 հազար բաղկացած հարցման թերթիկի հիման վրա սվյալների համակարգչային բազա նախադրարարել:

Ինչպես նաև Լևրոյանը, երկրաչափից սուժած Սոխակում փորձնական ծրագիր իրականացնելով, ծառայությունը որոշել է «մեկ հարվածով երկու նախադրարարում»: Մարդահամարին զուգահեռ, վաղուց ժամանակն է հետազոտել ժամանակավոր բնակիչների դասավորությունը, որոշեցի հետազոտել կարելի լինի ֆաղափ ճգնաժամ փակել:

Համախառն հասարակական հասարակության 7 տարի առաջ

Համախառն հասարակական հասարակություն իր գործունեության 7 տարի նշանակալից «Համախառն հասարակություն» գրույկի հրատարակումով: Հայաստանում ՀԲ-ն իրագործում է ամենաարագ ծրագրեր, որոնց առանցքը լիակատար ծավալների նվազեցումն է, սենսուրային ածի արագացումը, մասնավոր ներդրումների խթանումը: Ծանոթացե՛ք ներկայումս անցկացվող «Համախառն հասարակություն» հիմնական առողջապահական եւ կրթական ծառայությունների միջոցով: Մինչ օրս ՀԲ-ն Հայաստանում իրականացրել է 22 վարկային ծրագիր, որոնց հիմնական մասն ընթացում է: Ծրագրերի ընդհանուր արժեքը կազմում է 595,35 մլն ԱՄՆ դոլար՝ մինչև 40 տարի մարման ժամկետով:

Վարկային ծրագրերը ներառել են սոցիալական եւ կենսական անհրաժեշտության գրեթե բոլոր ուղղությունները՝ բնակչության առողջության խնամքը, որակյալ կրթության ապահովում, գյուղատնտեսության ոլորտի վերականգնում, էներգետիկայի, մայրուղիների, տրանսպորտի, ոռոգման համակարգի վերականգնում, հուսալի եւ անվտանգ ջրի ապահովում: Մասնավոր հասվածի զարգացման ռազմավարությունը մշակելիս ՀԲ-ն կարելու է այդ հասվածի գործունեությանը նպաստող նախադրարարների ստեղծումը իրավական դաս է դասախոսական համակարգի բարեփոխումներ: Օրերս ՀԲ-ն հաստատեց այս համակարգի առողջացմանը նպաստող 11,40 ԱՄՆ դոլար արժեքով: Աղետի գոտում իրականացված երկարաժամկետ ծրագրերի արդյունքում կառուցվել է վերականգնվել է 2864 բնակարան,

Արեւելյան թուրքիայի արտահանողները ղախանջում են բազել սահմանը

ՍԵՎՐԱՆ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅՆՍՏՐԱՆ: Սեպտեմբերի 18-ին բուրսական NTV հեռուստաընկերությանը հեռարձակված հաղորդման համաձայն թուրքիայի արեւելյան երջանների արտահանողների միությունն այսօր հանդես է եկել հայտարարությամբ, որով առաջ է առնվում հայ-թուրքական ղեկավար սահմանը բացելու ղախանջը: Կազմակերպության հայտարարության մեջ նշվում է, որ արտահանողները հարկադրված են Ռուսաստան եւ Միջինասիական հանրապետություններ արտահանումը կատարել Իրանի սարածով, ինչը բարդացնում է սենսական գործունեությունը: Միաժամանակ ընդգծվում է հայ-թուրքական սահմանի վերաբացման կարևորությունը թուրքիայի արեւելյան եւ հարավ արեւելյան երջանների սենսական զարգացման համար:

Հայաստան կժամանի Չինաստանի Կոմկուսի բարձրասիժան ղեկավարությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՄՍՐԸ: Չինաստանի Կոմկուսի բարձրասիժան ղեկավարությունը սեպտեմբերի 21-25-ը կժամանի Երեւան Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության հրավերով: Այդ մասին հաղորդեց ՀՀԿ վարչության ֆաղափական հարցերի գծով փոխնախագահ, Ազգային ժողովի փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանը:

Չինաստանի Կոմկուսի կենտրոնի միջազգային կապերի բաժնի վարիչ Տայ Ուի զլխավորած ղեկավարության այցի ընթացքում կկայանան հանդիպումներ Հայաստանի վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի, նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Արսաբեկ Թումանյանի, Հայաստանի Հանրապետական եւ Կոմկուսի կուսակցությունների առաջնորդների հետ:

Նիսակական կուսակցությունների առաջնորդների հետ:

Կողմերը մտադիր են լննարկել երկկողմ հարաբերությունների կարելու հարցերը, միջկուսակցական կապերի աշխուժացման ուղիները:

Նշենք, որ Չինաստանի Կոմկուսի ղեկավարությունը Հայաստան կայցելի ԱՊՀ երեւ հանրապետություններում այսօր սկսված երջապայության երջանակներում: Հայաստանից բացի ղեկավարությունը կայցելի Ուզբեկստան հանրապետության ժողովրդագրագիտական կուսակցության հրավերով, եւ Վրաստան, ուր չինացի կոմունիստներն իրենք են ցանկացել լինել:

Անդրկովկասի էներգետիկայում առաջնայինը ոչ թե նավթն է, այլ գազը

Վրացի փորձագետի կարծիքով

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅՆՍՏՐԱՆ: Վրաստանի խորհրդարանի էներգետիկայի հարցերի փորձագետ Իրակլի Շեբերձե «Նոյան սաղարանի» թղթակցի հետ էսկյուզիվ հարցազրույցի ժամանակ կարելուց Հարավային Կովկասի երկրների էներգահամակարգերի սարածաբանային ինտեգրացումը: Ըստ նրա, էլեկտրաէներգետիկայի բնագավառում կապերի վերականգնման խնդիրը բացի, որին այժմ մեծ նշանակություն է տրվում, ինտեգրացման անչափ կարելու ուղղություններից է գազի սեկտորը:

«Ես կարծում եմ, որ հեռանկարում այնպես կսացվի, որ գազի համեմատ նավթի առաջնայինության գովազդը չի համադասախանի իրական վիճակին, իրապես առաջին տեղում կլինի գազը», ասաց ղրն. Շեբերձե:

Վստահություն հայտնելով նավթարանների սարածաբանային համակարգի հետագա զարգացման

վերաբերյալ, նա միաժամանակ հայտարարեց, որ առաջիկա 20-30 տարի էներգապաշարների սեսակետից կլինեն «գազի դարաբան»: Գազի առկա պաշարները թուրմենստանում, Ադրբեջանում, Ռուսաստանում եւ Իրանում, ինչպես նաեւ Արեւմտսիի եւ Թուրքիայի ունեցած վառելիքի այդ սեսակի ղախանջումները, անչափ անհավանական միախառնվել են Կովկասում: Այստիպով, Ի. Շեբերձեի կարծիքով, Հարավային Կովկասի երկրների համար, որոնք ունեն լավ զարգացած գազարանների ցանց եւ զսնվում են մեծ մրցակցության գոտում, անչափ անհավանական է սեղծվել: Որոշ գնահատականներով, բնական գազի բալանսը սկզբնական պաշարների օգտագործման մակարդակում Վրաստանում հեռանկարում կկազմի 60%: Մոտավորապես նույնպիսի ղախանջ է սղասվում, վրացի փորձագետի կարծիքով, Հայաստանում եւ Ադրբեջանում:

USAID AED Academy for Educational Development ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՈՐՐ ԵՎ ՄԻՋԻՆ ԶՆՈՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՈՒՋԻՆ ՑՈՒՑԱՎԱՐՆԵՐ Սեպտեմբերի 22-24-ը 4. Դեմիժյանի անվան մարզահամերգային կենտրոն: Ցուցահանդեսին կներկայացվեն հանրապետության ամենաարագ թերթի, սննդի, գյուղատնտեսության, գինեգործության, ոսկերչության, կիրառական արվեստի, հուժանվերների արտադրության եւ այլ բնագավառների ռուրջ 200 փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների արտադրանքն ու ծառայությունները: Մուտքն ազատ է: Ցուցահանդեսն իր այցելուներին կընդունի սեպտեմբերի 22-ին՝ ժամը 15-17-ը, սեպտեմբերի 23-ին՝ ժամը 10-17-ը, սեպտեմբերի 24-ին՝ ժամը 10-13-ը:

Table with TV program listings including times and channel names like 9:00 Հայրուր, 9:20 Հեռուստասերիալ «Ալիզան եւ երազների արխայազը».

Table with TV program listings including times and channel names like 9:00 «Բարի լույս, Հայաստան», 10:20, 19:00 «Ամեն ինչ հանում եմ սիրո».

Table with TV program listings including times and channel names like 7:00 Բարի առավոտ, 10:00, 13:00, 16:00, 19:00.

Table with TV program listings including times and channel names like 7:00, 8:00, 9:00, 10:00, 12:00, 15:00, 18:00, 21:00, 00:00.